

ראש המטה הכללי של צ.ה.ל.

עמד לפני החלטה גורלית. מי שלושה צדדים התרכזו נגדו כוחות עדיפים. האם לסכן את גורל האומה כודה על מיכצע נועז, שסיכוייו עצומים — אך שסכנותיו אדירות עוד יותר?

הרמטכ"ל היה לבדו בחדרו. הוא נאבק עם מצפונו. הוא ידע: רק הוא לבדו יוכל להחליט. על ליו האחריות הנוראה. האם יהי יה מסוגל להחליט? האם יהיה די אחראי, די נועז?

זה היה בשנת 1975. ראשיהמטה הכללי, יליד שנתון 1940, היה אז בן 35.

מי הוא האיש הזה? את הי תשובה תמצא בכתבה סנסציונית שתופיע בגליון ערב פסח של "העולם הזה".

החולים החיפאי לחולירוח, ד"ר בנטל (לשע" בר בלומנטל). קבע בנטל: מיכאל פולאק התנהג עד סוף ימיו כאדם שמוי, שיחק ברידגי ימים מספר לפני כניסתו לבית-החולים.

היתה זו רק ההתחלה: המשפט, שהיה עתיד להעסיק את טובי המשפטים הישראליים, נועד להשתרע על פני 27 ישיבות. היה ברור כי מיליוני סיפות דיו ישפכו בסרם יתברר למי שייכים מיליוני הלירות.

נוער

האמת הערומה

מאתיים בני-הנוער, חברי המשמרת הי צעירה של מסא"י, שנתכנסו בשבוע שעבר לנשף פורים בבית המרכז לחינוך התל-אביבי, הכינו את עצמם לקראת ערב משעמם. הם ידעו היטב את המזון הרוחני, שנהגה להגיש להם מפלגתם: נאום גרוש ציונית, יצירות באך מנגונות על כינור צורמני, נאום שני, הופעה של זמרת חסרת-קול.

אולם הפעם הייתה לנאספים הפתעה: הי תוכנית הוגשה על ידי תומורת ג'או ר' להקת אמני קפה פילץ התל-אביבי, שהובאה למקום על קירבה ועל כרעיה. מנשה יאר' שאבסקי, מי שהיה שתקן הקאמרי, הפך לאיש מיעודני-הלילה, שיעשע את הנאספים בהלצות ממולחות, חסרות כל נימ: סוצי אליסטית. התזמורת פתחה במחולות עם, נזכחה כי הסכספונים אינם מתאימים לבי צוע זורה, עברה לריקודים סאלוניים.

במשך כל אותו ערב לא הושמע אף נאום אחד. השפה הנמלצת ביותר שהושמעה באולם היתה שפת אבריה המתפתלים של אחת הרקדניות, שהופיעה בבגדי מינימום, פטטה אותם בזה אחר זה, נשארה בבגדי ים מיקרוסקופי.

רבים מן הנאספים נסחפו באוירה הסא ל גית, רקדו עד כלות הכוחות. אחרים פרשו הצידה התוחכו על: תוכנית הבלתי רגילה. אחדים עזבו את המקום לאות מתאה, עברו לאולם הסמוך, בו נערך נשף עממי יותר של תכורת-האש. התלוץ פקיד ביטוח יעקב ליברמן הצגום וגבה-הקומה: "אולי זה רוצים להראות לנו את הניגוד בין חי יר עיר והיי הכפר המשוים והטובים". השיב חברו שחפס-הפנים: "לא, המפלגה רצחה להראות לנו את האמת הערומה על הנוער הישראלי".

הארץ

הצב המצרי נע לאורך הגבול (מערב).

אשר ניסנו, רחובות.

לאט, אבל מתוח.

בקילנוע אוריון: הסרט אורד'ה כרך (הארץ).

מרדכי דן, תל-אביב.

סינמאסקופ מודל 1929.

רה ואין ספק שהנקודות העיקריות, אשר ייחקרו, יהיו:

- פרשת הנחיתה הכפולה, שהיתה בני גוד לתקנות התעופה, הנותנות לדאון עדי מות נחיתה לגבי כל כלי-טיס ממוע.
- אם היה קשר עם מגדלה-הסיקה.

- אם הדאון טס מלכתחילה מאחורי הי מטוס, או המטוס עבר על סניו מתוך מא מן לנחות ראשון.

בנמל תל-אביב, בו עבד זאב משך שנים, תחילה כסבל, אחר כנהג-טרקטור, התכונני חבריו לעבודה הלחות את תמונתו בחדרה-אולם המשותף. היסטה לא עשתה כל רושם על מרים, ממש כשם שלא עשתה עליה רר שם הידיעה כי זאב הגיע בטיסתו האחרונה לשיא חדש — 45 דקות באוויר. בתה הקטנה, ציפורה, לא הבינה את המתרחש: היא הי זה רק בת 8 חודשים.

דיפלומטים

נציג הסוג השלישי

ישנם דיפלומטים זרים בישראל המתיחסים אל הארץ כאל תחנת-מעבר מקרית. אחרים דומים לשחקני-כמה הלומדים בריויות תפי קיד חדש, גואמים בעברית ומתחנפים אל ההמוני המקומי לאור זרקורי הפרסום. ישנו גם סוג שלישי, הבולט פחות, המתעניין בלב שלם בבניית הארץ, אך שומר על המרחק הנאה לור.

קארל הארטל, הקונסול הכללי הראשון של אוסטריה בישראל, נמנה עם הסוג השלישי. תפקידו היה חשוב הרבה יותר מתוארו, כי אוסטריה הקאתולית, הקרובה לאפיפיור, אינה מיוצגת עדיין על ידי שגריר או ציר. הוא פעל בשקט, בטאקט בלתי-רגיל, לא נמנע מלהשמיע באוזני ידידים בשיחות פרטיות, את דעתו על עתיד המדינה.

המשרת ענב עניבה

הארטל לא היתה מעושה. כשהיה יועץ בצירות מולדתו באיטליה, היה רגיל לשי לוח בימים חמים את המשמרת המקומי הביתה, למלא תפקידו. באחד הימים החמים האלה ענה הארטל עצמו לפעמון, כשהוא חסר עניבה ומעיל. האורח החשוב ביקש לדבר עם ד"ר הארטל, לחץ לידו קופסת סיגריות ושטר-כסף, נתבקש לחכות.

כעבור כמה דקות הוזמן להיכנס לחדר, ראה מולו את המשרת כשהוא לבוש כראוי, עונב עניבה ומציג את עצמו כיועץ השגר רירות. הארטל כיבד את האורח בסיגריות של עצמי, אהב לתאר אחר-כך את פניו הנבוכים של האורח, שעשה שהחזיר לו את דמי השתיה.

הקיסר והטוראי

בין הסיפורים שסיפר קארל הארטל (ראה לעיל) ערב צאתו מן הארץ להנאת ידידיו הה אחד שנגע לאורח ישראלי מסוים.

הסיפור התחיל במאה שעברה, כשהתיצב בנו ה-11 של חייט יהודי עני בלשכת-הגיוס האוסטרית. באותם הימים היה הצבא הקיסרי-המלכותי של אוסטריה מגייס את חייליו על פי הגרלה בין כל הצעירים בני גיל-הגיוס. מי שהפסיד בגורל וחויב בגיוס יכול היה לשכור תמורת תשלום מתאים, צער שזכה בגורל, על מנת שישת במקומו וישחררו. בן החייט זכה בגורל, הלך בכל זאת לצבא, תמורת תשלום שעור לשפר אר מצב הוריו ואחיו.

"הוא יהודי!" לתמהון הקצנים, הצ' לוח היהודי בשרותו. הוא הצטיין במערכה נגד המורדים בהרצוגובינה, בצפון יוגוסלביה הנוכחית. הצבא כיסה את זהוה בשורה שלמה של אותות-הצטיינות תמורת אומץ-לב בקרב, אך לא העלה אותו בדרגה.

עם סיום המערכה נערך מסדר של החטיבה לכבוד הקיסר פראנץ יוסף הוק, עונד זקן' הלחיים. כדי להגביר את הרושם, הועמדו בעלי אותות-הצטיינות בשורה הראשונה. הקיסר והגנרלים, כולם רכובים על סוסים, עברו על פני שורה זו, כשנתקל מבט הש' ליט בטוראי יפה-תואר, עונד אותות למכ ביר.

"מי זה?" שאל הקיסר את הרב-אלוף, מפקד הדיביויה.

"חייל אמץ מאד", ענה הלה, שלא היה לו מושג מי האיש.

"אם כן מדוע לא הועלה בדרגה?" חזר ושאל הקיסר.

"אינני יודע, הוד מלכותו", ענה המפקד, וקרא לאלוף-המשנה שפיקד על החטיבה. גם הלה לא ידע, קרא לרב-סרן, מפקד-הגדוד, כשנשאל זה מדוע לא הועלה החייל האמץ בדרגה, התכופף לעבר הקיסר, לחש באוזנו: "הוא יהודי!"

"תן לי את ירך!" מבלי לאמר מילה דירכן הקיסר את סוסו, רכב אל החייל, ירד מן האוכף. הקצנים המבוהלים קפצו כהרף עין מטסימם שלהם.

הקיסר ניגש אל הטוראי, הביט בעיניו, אמר: "אני מבך אותך, אדוני סגן-המשנה!"

ד"ר זאב פוןיוויז

"היום כבר לא תהיה סרן!"

החייל נימגם מרוב תדהמה. "ברכתי אותך, אדוני הסגן!" הרים הקיסר את קולו. החייל כמעט התעלף.

הקיסר חיך, הושיט את ידו לחייל, אמר: "גו, תן לי כבר את ירך! לסרן לא אמנה אותך היום!"

היהודי נשאר בצבא, הגיע במרוצת הזמן לדרגת גנרל. בנו הלפגאנג, רוסא צבאי, עוד רחיקי לכת. בימים האחרונים של הקיסרות, בסוף מלחמת העולם, כשהקיסר החדש כבר ברח מאיצו לפני המהפכנים, עוד הספיק לחתום בקרון-הרכבת על תעודה שהפק את הרופא לאציל, הוסיף את התואר "פון" לשמו.

יורשים

המאבק על המיליונים

דמותו הגבוהה-הנוראה של מיכאל פולאק היתה מיכרת לרבים מיושבי חיפה מזה שלוש שנים. הוא היה אדם מיוחד במינו: הוא היה הולך ברגל מחיפה לבית-החרושת למלט נשר, שהיה שייך לו, כדי לחסוך הר צאונת-נסיעה. הוא היה דוחה את פניהם של גובים ומתרימים — וכל זאת למרות העונב דה שהוא היה מיליונר.

המיליונים של מיכאל באו לו מאביו, גריי גורי פולאק, שהיה בעל שדות נפט בבאקו. מיכאל ואחיו, סבלי, הרגישו בסכנת המהפי כה הרוסית בעוד מועד, העבירו את חברת הנפט שלהם לידי חברת של, קיבלו ממנה כמה אלפי מניות, מכרו אותן, העבירו את ההון לאירופה. סבלי והאח השלישי, סולומון, שלא עסק בנפט, השתקעו בצרפת. מיכאל בחר לעלות לארץ. שתי בנות המשפחה, סר פיה ורוזליה השתקעו בצרפת ובארצות-הברית.

השנים חלפו, ובשנת 1949 כבר לא נותר איש מאחיו ואחיותיו של מיכאל פולאק בחיים. עתה כאשר היה כל ההון מרוכז בידי מיכאל בצורת ניירות-ערך ומגשרים (בית החרושת נשר נמכר עוד ב-1946 לסולל כ"י נה), החליט הוא לקבוע יורש היורש: מאת' חיי גינצבורג, בנה של סופיה, אחות מיכאל, שהיה חביב עליו יותר מכל שאר קרוביו.

חזרה רוח. ב-1953, זמן קצר לפני מותו בשיבה טובה (90) הספק מיכאל פולאק לשר את צאטתו, שמסרה את המיליונים לידי גינצבורג. היורש המאושר מיהר לתבוע את זכותו על העיובון, הופתע בהיתקלו בשני יריבים רציניים:

- יבגניה פולאק, בתו של סולומון, ש' שכרה את עירכי הדין החיפאיים סולומון ר' ליפשיץ, ורשה מתן צו ירושה בטענה של העזר צאהה.
- לייב ביילין, בנה של רוזאליה פולאק, אחותו של מיכאל, שדרש מינוי אפורופוס על העיובון בטענה של העזר צאהה.

יבגניה ולייב לא הסתפקו בטענה זו, הע' לו טענה נכבדה יותר: "כל המסמכים, ש' נחתמו כצאטת עליידי המנוח, לא היו צד' אות חוקיות, היות ובשנת 1953, בעת החתי' מה הסופית על המסמכים, לא היה מיכאל פולאק שפוי בדעתו."

מתאחיי גינצבורג לא נרתע. הוא שכר את עורכי-הדין אברהם חיינשל וקומיסר, הביא את כל הפרשה לפני השופט המחוזי הממשי' קף ד"ר עציוני, הזמין עדים רבים.

השבוע נשמעו באולם-בית-המשפט המחוזי בחיפה דבריו של העד הראשון, מגהל בית